

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Antonína Koukala a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobce J. V.,** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení, se sídlem Křížová 25, Praha,** v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 1. 2002

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v Praze ze dne 31. 1. 2002 **se zrušuje** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

II. Žalobci se **nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 31. 1. 2002 byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům, a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové finanční částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939-1945 (dále též „zákon“) s odůvodněním, že žalobci nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, neboť odsuzující rozhodnutí sp. zn. 6 Ts 36/51 vydané Státním soudem v Praze dne 1. 7. 1951 bylo sice zrušeno usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 1991 sp. zn. Rt 24/91 podle zákona č. 119/1990 Sb., ale vzhledem k tomu, že v původním odsuzujícím rozhodnutí bylo vzhledem k věku žalobce upuštěno od potrestání a podle § 71 trestního zákona mu byla nařízena ochranná výchova; žalobce tedy nebyl umístěn ve výkonu trestu odnětí svobody. Proto se žalobce nestal osobou oprávněnou podle § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., neboť ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se vztahuje pouze na občany České republiky, kteří byli v době mezi 25. 2. 1948 – 1. 1. 1990 vězněni a u kterých bylo rozhodnutí o věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek, ve kterém uvedl, že nemůže souhlasit s výrokem žalované o tom, že na něm nebyl vykonán trest odnětí svobody. Uvádí, že v době od 7. 12. 1950 do 20. 12. 1950 byl po zatčení dalších členů rodiny umístěn ve vyšetřovací vazbě ve vazební věznici na P., v době od 20. 5. 1951 do 1. 7. 1951 se nacházel v přípravné vazbě ve věznici ve S. a poté opět na P.i a v době od 1. 7. 1951 do 26. 1. 1951 byl umístěn ve věznici pro mladistvé v Z. u V .M. Toto zařízení bylo dle sdělení žalobce věznicí, nikoliv výchovným ústavem, platil zde vězeňský řád. Žalobce uvádí, že dalším potrestáním pro něj bylo vyloučení ze všech typů škol, a po propuštění na svobodu v lednu 1952 byl pracovním úřadem poslán do hutí P K. Nebylo mu umožněno dostudovat, navíc se musel starat o matku i babičku, které po ztrátě manželů i soudním propadnutí majetku zůstaly téměř bez prostředků. Žalobce uvádí, že se vzhledem k uvedeným okolnostem cítí být politickým vězněm podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. a nadále žádá o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako občan uvedený v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. Žalovaná uvádí, že je zřejmé, že žalobce vězněn byl, dosud však nebylo zjištěno, po jakou dobu věznění probíhalo, neboť evidence Vězeňské služby České republiky je v případě žalobce neúplná. Rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1951 sp. zn. 6 Ts 36/51, kterým bylo upuštěno od potrestání žalobce a byla nařízena ochranná výchova, byl v plném rozsahu zrušen usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 1991 sp. zn. Rt 24/91 podle zákona č. 119/1990 Sb. Jak vyplývá z evidence Vězeňské služby České republiky, žalobce vězněn byl, není však známo, po jakou dobu, neboť uvedená evidence není úplná, takže nebylo možné určit počátek trvání výkonu trestu. Vzhledem k uvedeným skutečnostem žalovaná ponechává rozhodnutí na úvaze soudu.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Dne 15. 8. 2001 byla žalované doručena žádost žalobce ze dne 13. 8. 2001 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o kterou žádal jako občan uvedený v § 2 odst. 1 zákona. K žádosti byla přiložena ověřená kopie usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 1991 sp. zn. Rt 24/91, kterým byl podle zákona č. 119/1990 Sb. zrušen rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1951 sp. zn. 6 Ts I 36/51, dále je přiloženo potvrzení Vězeňské služby České republiky ze dne 29. 8. 2001 sp. zn. GŘ VS 2187/16443/53/2001 o tom, že žalobce ukončil výkon vazby dne 3. 7. 1951, počátek výkonu vazby není uveden; spis dále obsahuje kopii potvrzení velitelství oddílu SVS Zámrsk ze dne 26. 1. 1952 o tom, že žalobce byl dne 26. 1. 1952 propuštěn na svobodu, vydané pro kontrolu bezpečnostních orgánů.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, proto byla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. – tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 2 odst. 1 se zákon č. 261/2001 Sb. vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990, a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela

nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. Podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona činí výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň 3 měsíce, 60 000 Kč.

Řízení o poskytnutí odškodnění je řízení, v němž o právu občana rozhoduje v oblasti státní správy žalovaná jako orgán státní správy. Jde o řízení správní a žalovaná v něm musí postupovat podle ustanovení zákona o správním řízení (správního řádu, zákona č. 71/1967 Sb., dále jen „spr. ř.“) , což ostatně vyplývá z ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.

Podle ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 spr. ř. musí rozhodnutí správního orgánu vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Správní orgán je povinen zajistit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení. Samo rozhodnutí pak musí vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci.

Také v řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. se tyto zásady, především zásada materiální pravdy a zásada oficiality, plně uplatňují a proto je povinností správního orgánu objasňovat sporné, pochybné nebo zpochybněné skutečnosti (a tím spíše skutečnosti, na nichž je založena opodstatněnost nároku). Žalovaná podle názoru soudu dostatečně neprošetřila nárok žalobce na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., když nebylo spolehlivě zjištěno, v kterém období byl žalobce umístěn ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž z dokladů, které žalobce předložil vyplývá, že vězněn byl, byť se toto omezení osobní svobody vzhledem k žalobcově neplnoletosti nazývalo „ochranná výchova“.

Ze shora uvedených důvodů soud zrušil rozhodnutí žalované pro vady řízení bez jednání rozsudkem podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a věc vrátil žalované k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaná, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, podle citovaného ustanovení nemá právo na náhradu nákladů řízení, úspěšný žalobce nárok na náhradu nákladů řízení však nevznesl. Proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. září 2003

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu